VÝVOJ A SÚČASNÝ STAV EKOLOGICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA V TRNAVSKOM KRAJI

Jana Némethová, Jana Mesárošová

Abstract

The allowance shall be focused on the development of organic farming in the years 2004 – 2012 in the Trnava region. It also deals with the status of the other regions of Slovakia in Trnava region in terms of acreage of organic agricultural land and the number of entities registered in organic farming. More detailed elaboration of the development and current situation of organic agriculture is at the level of the districts of Trnava region in terms of acreage of organic soil and bodies producing organically. We follow the organic land area of the district to share the total organic soil in Trnava region. We examine (i) the proportion of registered entities in organic farming in the districts of the total number of those entities in the Trnava region. We also share the organic soils of the district in total agricultural land in the apotted region. The allowance represents a database of producers and processors of organic products in the districts of Trnava region. What are producers of organic products covered is their management on arable land, permanent grass crops and orchards. For processors of organic products we focus on their business.

Keywords: acreage of organic agricultural land, entities registered in organic farming – organic producers, processors of organic products, the Trnava region, Slovak Republic

Úvod

Ekologické poľnohospodárstvo je systém, ktorý rešpektuje životný cyklus prírodných systémov a snaží sa zásobovať nás, spotrebiteľov, čerstvými, chutnými a pravými potravinami. Na dosiahnutie cieľov a zásad ekologického poľnohospodárstva boli vypracované všeobecné postupy, ktorých cieľom je minimalizovať ľudský zásah do prostredia a zabezpečiť, aby poľnohospodársky systém pracoval čo najprirodzenejšie (ec.europa.eu/agriculture/organic/organic-farming/what-organic_sk).

Ekologické poľnohospodárstvo (EP) na Slovensku začalo písať svoju históriu od roku 1991, kedy rozvoj tohto typu výroby iniciovalo Ministerstvo poľnohospodárstva a výživy SR, ktoré určilo základné ciele, zásady a podmienky rozvoja. Ministerstvo vyhlásilo konkurzné podmienky pre výber subjektov prvovýroby schopných plniť zásady a podmienky pre priznanie dotácie počas konverzie (3-ročné prechodné obdobie) z konvenčného na organický systém hospodárenia. Subjekty, ktoré splnili podmienky dotačnej politiky, po zohľadnení

stanovísk inšpektorov kontrolného systému a odporúčania certifikačnej komisie dostávali dotácie počas troch rokov konverzie. Po ukončení konverzie mohli označiť svoju produkciu ako „bio“. Súčasťou kontrolného systému počas 3-ročného obdobia konverzie boli aj povinné rozbory pôd a poľnohospodárskej produkcie na obsah ťažkých kovov a cudzorodých látok. Na Slovensku ekologické poľnohospodárstvo nadväzovalo na skúsenosti a vývojové trendy západoeurópskych krajín. Do ekologického systému hospodárenia bolo vybraných 36 poľnohospodárskych podnikov a jeden súkromne hospodáriaci roľník. Tieto subjekty ekologicky hospodárili na výmere 14 773 ha poľnohospodárskej pôdy a v priebehu trojročnej konverzie im bola poskytnutá dotácia v priemere 10 tis. Sk.ha⁻¹.

V roku 1995 bola spracovaná a vládou SR schválená „Konceptcia ekologického poľnohospodárstva na Slovensku“. Tento dokument určil základné smerovanie ekologického poľnohospodárstva v SR do roku 2010 a prijal súbor opatrení na jeho realizáciu. Prijatím koncepcie nastali v systéme EP určité zmeny, obdobie konverzie bolo skrátené na 2 roky, výška dotácií na obdobie konverzie sa zmenila na 132,77 € na 1 ha ornej pôdy a 66,38 € na 1 ha trvalých trávnych porastov. Významným medzníkom vo vývoji EP bolo prijatie zákona NR SR č. 224/1998 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín, ktorý nadobudol účinnosť 1. októbra 1998 (Lacko –Bartošová a kol., 2005).

Vstupom SR do EÚ sa zvýšil záujem poľnohospodárov o ekologické poľnohospodárstvo. V roku 2004 bolo registrovaných v systéme ekologického poľnohospodárstva v SR 127 subjektov, z toho 10 spracovateľov s výmerou ekologicky obhospodarovanej pôdy 53 091 ha poľnohospodárskej pôdy. V roku 2005 dochádza k značnému nárastu plôch na ekologické poľnohospodárstvo až na 92 191 ha poľnohospodárskej pôdy. Výmera poľnohospodárskej pôdy medzi rokmi 2004 a 2005 sa zvýšila o viac ako 76 %. Ekologickým poľnohospodárstvom v roku 2005 sa zaoberalo zhruba 200 subjektov (ekologickí farmári, subjekty v konverzii a výrobcovia), čo oproti roku 2001 predstavuje nárast o 133 %.

Slovenskí poľnohospodári nielen hospodáriaci ekologicky môžu každoročne žiadať o priame podpory. Priame podpory sa vyplácajú zo štátneho rozpočtu SR a refundujú z rozpočtu EÚ. Všetky informácie o priamym podporách uverejňuje Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) – rozpočtová organizácia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, na svojej internetovej stránke.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky pri zaradení poľnohospodára do podopatrenia ekologické poľnohospodárstvo v Programe rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 stanovilo v roku 2009 v období konverzie platbu 218,12 € na 1 ha ornej pôdy, 137,39 € na 1 ha trvalých trávnych porastov a 900,00 € na 1 ha ovocných sádov a vinohradov a v období po konverzii stanovilo platbu na 152,69 € na 1 ha ornej pôdy, 96,16 € na 1 ha trvalých trávnych porastov a 671,15 € na 1 ha ovocných sádov a vinohradov (<http://www.mpsr.sk/index.php?navID=126&year=2009&ofs1=26>).

Teoreticko-metodické východiská

Ekologické poľnohospodárstvo je predmetom záujmu viacerých prác, z ktorých uvedieme napr. publikáciu od Bedrnu, Vybíralovej, Pavlíčkovej (1997), ktorá sa zaoberá alternatívnym hospodárením na pôde. Podobného charakteru v podmienkach Slovenska sú i príspevky Pavlíčkovej (1997, 2002). Ekologické poľnohospodárstvo v SR a jeho priority nachádzame v publikáciách od Spišiaka (2000) a Spišiaka a i. (2005) a tiež i v prácach od Dubcovej a i. (2008), Némethovej (2010, 2011). V súčasnom období sa dostáva do popredia alternatívne poľnohospodárstvo, ktoré je založené na prirodzenejšom vzťahu človeka k prírode s preferovaním biologických technológií a vylučovaním chémie a technických prostriedkov. Jeho cieľom nie je zlikvidovať, resp. nahradiť intenzívne poľnohospodárstvo v plnom rozsahu, lebo nedokáže úplne zabezpečiť výživu ľudstva.

Prvý slovenský **zákon o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín č. 224/1998 Z. z.** preniesol kompetencie ohľadom poľnohospodárskej produkcie v špeciálnej kvalite BIO na **Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSÚP)**

<http://www.agroporadenstvo.sk/ep/bioprodukty.htm>). Je to štátna rozpočtová organizácia priamo riadená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Základnou úlohou ústavu je výkon štátnej odbornej kontroly a skúšobníctva v podmienkach rezortu poľnohospodárstva ako aj štátny odborný dozor nad kvalitou vstupov do poľnohospodárstva (agrochemikálie, krmivá a pod.) a tiež výstupov z poľnohospodárstva (<http://www.uksup.sk/>).

ÚKSÚP postupne zavádzal do slovenského ekologického poľnohospodárstva jednotný systém certifikácie ekologických produktov, transparentný výkon inšpekcie v systéme ekologického poľnohospodárstva, detailnú registráciu ekologicky obhospodarovanej pôdy (od roku 2004 funguje nový systém na identifikáciu parciel - LPIS) a registráciu všetkých typov ekologických prevádzkovateľov. Postupne ÚKSÚP ustanovil a zaviedol do praxe ekologickej poľnohospodárskej výroby prvky systémov kvality, ako aj národné logo pre ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku.

ÚKSÚP v predvstupovom období pretransformoval slovenské ekologické poľnohospodárstvo na Európskym spoločenstvom požadovaný štandard. V súčasnosti patrí SR medzi členské štáty Spoločenstva s výrazným ekologickým poľnohospodárstvom (v roku 2011 Slovensko ekologicky obhospodarovalo 7,47 % poľnohospodárskej pôdy tab. 5).

Inšpekcia v ekologickom poľnohospodárstve na Slovensku sa vykonáva od roku 1995 združením Naturalis. Certifikácia v ekologickom poľnohospodárstve na Slovensku sa začala realizovať až neskôr. Dnes sa kontrola a certifikácia v ekologickej poľnohospodárskej výrobe (EPV) na Slovensku realizuje

prostredníctvom spoločnosti **NATURALIS SK, s. r. o.**, ktorá bola založená v roku 2004 a nadviazala na činnosť združenia Naturalis (<http://www.naturalis.sk/o-nas/>).

Cieľom príspevku je analýza vývoja a súčasného stavu ekologického poľnohospodárstva (EP) v Slovenskej republike a vo vybranom Trnavskom kraji. Vývoj výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy a vývoj počtu subjektov (výrobcov bioproduktov) sme sledovali od roku 2004 do roku 2011. Vývoj výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy a vývoj počtu subjektov (výrobcov bioproduktov) sme najprv analyzovali na úrovni krajov SR a následne aj na úrovni okresov vybraného Trnavského kraja. Pri analýze ekologickej poľnohospodárskej pôdy sme použili index zmeny, ktorým sme porovnávali výmeru ekologickej poľnohospodárskej pôdy v rokoch 2004 a 2011. Indexom zmeny sme zistili nárast alebo úbytok výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy na rôznych hierarchických úrovniach. V príspevku sme použili hlavne historicko-geografickú metódu, ktorou sme sledovali vývoj výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy a vývoj počtu subjektov (výrobcov bioproduktov), ďalej boli použité štatistické a matematické metódy, ktorými sme spracovávali získané údaje. Metódu komparácie sme využili pri porovnávaní jednotlivých ukazovateľov v Trnavskom kraji a v SR a kartografické metódy, ktorými sme danú problematiku znázornili aj priestorovo.

Postavenie Trnavského kraja v rámci ostatných krajov SR v rokoch 2004 – 2011 vo výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy a v počte subjektov (výrobcov bioproduktov) registrovaných v ekologickom poľnohospodárstve

V roku 2004 bolo v systéme EP v Slovenskej republike registrovaných 53 091,00 ha ekologickej poľnohospodárskej pôdy, z čoho 3 191,00 ha bolo registrovaných v Trnavskom kraji, čo tvorilo 6,01 % z výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy Slovenskej republiky (tab. 1, 2). Najviac ekologickej poľnohospodárskej pôdy v Slovenskej republike bolo v roku 2004 registrovanej v Prešovskom kraji (20 588,00 ha) a v Žilinskom kraji (10 041,00 ha). Najmenšiu výmeru ekologickej poľnohospodárskej pôdy mal v roku 2004 na Slovensku Bratislavský kraj (747,00 ha) a Nitriansky kraj (1 647,00 ha).

V roku 2011 bola situácia vo výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy na Slovensku iná. Ekologická pôda na Slovensku zaberala väčšiu výmeru 180 260,72 ha, z čoho 4 993,05 ha sa nachádzalo v Trnavskom kraji, čo predstavovalo 2,77 % z rozlohy ekologickej poľnohospodárskej pôdy SR. Najväčšie rozlohy ekologickej poľnohospodárskej pôdy mal v roku 2011 Prešovský kraj (47 733,96 ha) a Košický kraj (39 447,72 ha). Najmenej ekologickej poľnohospodárskej pôdy bolo v roku 2011 registrovanej v Nitrianskom kraji (4 376,13 ha) a v Trnavskom kraji (4 993,05 ha). Bratislavský kraj mal v roku 2011 v porovnaní s rokom 2004 väčšiu rozlohou ekologickej poľnohospodárskej pôdy až 12 082,56 ha.

Tab. 1: Vývoj výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy v krajoch SR v rokoch 2004 – 2011 (v ha)

Table 1: The development of the organic acreage of agricultural land in the counties of SR in the years 2004 – 2012 (in ha)

Kraj SR	Rok							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bratislavský	747,00	2 411,00	4 549,37	4 918,59	5 356,26	8 244,04	12 209,69	12 082,56
Trnavský	3 191,00	4 088,00	4 045,38	4 291,45	4 851,93	4 480,56	5 386,68	4 993,05
Trenčiansky	2 660,00	5 669,00	6 505,07	6 717,95	9 730,57	10 653,85	10 706,11	10 019,90
Nitriansky	1 647,00	3 033,00	3 074,23	4 190,45	3 547,70	4 735,68	5 270,76	4 376,13
Žilinský	10 041,00	18 349,00	23 363,69	23 456,52	23 593,25	25 517,69	26 017,27	26 673,98
Banskobystrický	6 733,00	16 422,00	21 038,95	20 837,55	26 351,03	29 381,08	37 536,03	34 933,42
Prešovský	20 588,00	28 133,00	35 522,12	31 703,03	37 846,73	40 654,47	49 191,53	47 733,96
Košický	7 484,00	14 086,00	23 856,67	23 142,72	25 390,59	23 094,60	31 917,14	39 447,72
Slovenská republika	53 091,00	92 191,00	121 955,48	119 258,26	136 668,06	146 761,97	178 235,21	180 260,72

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012

Pri hodnotení podielu jednotlivých krajov na celkovej ekologickej pôde SR v roku 2011 najlepšie hodnoty ukazovateľa dosiahli kraje Prešovský (26,48 %), Košický (21,88 %), Banskobystrický (19,38 %). V Trnavskom kraji od roku 2004, kedy ukazovateľ dosiahol hodnotu 6,01 %, sa hodnota podielu znižovala až na 2,77 % v roku 2011. Najmenší 2,43 % podiel dosiahol Nitriansky kraj (tab. 2).

Tab. 2: Vývoj výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy v krajoch SR v rokoch 2004 – 2011 (v %)

Table 2: The development of the organic acreage of agricultural land in the counties of SR in the years 2004 – 2012 (in%)

Kraj SR	Rok							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bratislavský	1,41	2,62	3,73	4,12	3,92	5,62	6,85	6,70
Trnavský	6,01	4,43	3,32	3,60	3,55	3,05	3,02	2,77
Trenčiansky	5,01	6,15	5,33	5,63	7,12	7,26	6,01	5,56
Nitriansky	3,10	3,29	2,52	3,51	2,60	3,23	2,96	2,43
Žilinský	18,91	19,90	19,16	19,67	17,26	17,39	14,60	14,80
Banskobystrický	12,68	17,81	17,25	17,47	19,28	20,02	21,06	19,38
Prešovský	38,78	30,52	29,13	26,58	27,69	27,70	27,60	26,48
Košický	14,10	15,28	19,56	19,41	18,58	15,74	17,91	21,88
Slovenská republika	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012; vlastné výpočty

Tabuľka 3 a 4 zobrazuje počet subjektov registrovaných v EP v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky v rokoch 2004 – 2011 v absolútnom a v relatívnom vyjadrení. V roku 2004 bolo v systéme EP v Slovenskej republike registrovaných 117 subjektov (výrobcov bioproduktov), z čoho v Trnavskom kraji bolo registrovaných len 7 subjektov, čo predstavovalo 5,98 %. V roku 2011 bolo v EP na Slovensku registrovaných až 364 subjektov, z čoho 21 subjektov bolo registrovaných v Trnavskom kraji, čo zodpovedalo (5,77 %).

Najväčší počet subjektov v EP mal v sledovaných rokoch 2004 – 2011 Prešovský kraj (41 subjektov v roku 2004 a až 93 subjektov v roku 2010). V roku 2011 bol v Prešovskom kraji zaznamenaný mierny pokles na 85 subjektov. Najmenší počet subjektov registrovaných v EP mal v sledovaných rokoch 2004 – 2011 Bratislavský kraj (od 5 subjektov v roku 2004 do 18 subjektov v rokoch 2009 a 2010).

Vo vývoji počtu subjektov registrovaných v EP na Slovensku v rokoch 2004 – 2011 môžeme sledovať postupné zvyšovanie počtu, čo nemožno jednoznačne konštatovať i pri vývoji výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy, kde zvyšovanie výmery pokračovalo len do roku 2006. V roku 2007 nastal mierny pokles výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy a od roku 2008 môžeme znova sledovať postupné zvyšovanie výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy na Slovensku až do roku 2011 (tab. 2, 3).

Tab. 3: Vývoj počtu subjektov (výrobcov bioproduktov) registrovaných v EP v krajoch SR v rokoch 2004 – 2011

Table 3: The evolution of the number of actors (producers of organic products) registered in the EP in the counties of SR 2004 – 2011

Kraj	Rok							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bratislavský	5	6	7	8	15	18	18	15
Trnavský	7	11	13	16	27	23	25	21
Trenčiansky	9	17	21	22	24	28	26	24
Nitriansky	10	14	16	27	38	38	39	34
Žilinský	20	30	40	39	46	48	48	49
Banskobystrický	12	32	46	50	62	69	83	68
Prešovský	41	57	74	71	80	88	93	85
Košický	13	28	48	45	57	58	71	68
Slovenská	117	195	265	278	349	370	403	364

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012

Po analýze situácie vo výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy a v počte subjektov registrovaných v EP v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že väčšie rozlohy ekologickej poľnohospodárskej pôdy sa v podstate spájajú aj s vyšším počtom subjektov registrovaných v EP. Dôkazom toho sú hlavne kraje Prešovský, Banskobystrický a Košický (tab. 2, 3,4, 5).

Tab. 4: Vývoj subjektov (výrobcov bioproduktov) registrovaných v EP v krajoch SR v rokoch 2004 – 2011 (v %)

Table 4: Development of entities (producers of organic products) registered in the EP in the counties of SR in the years 2004 – 2012 (in %)

Kraj	Rok							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bratislavský	4,27	3,08	2,64	2,88	4,30	4,86	4,47	4,12
Trnavský	5,98	5,64	4,91	5,76	7,74	6,22	6,20	5,77
Trenčiansky	7,69	8,72	7,92	7,91	6,88	7,57	6,45	6,59
Nitriansky	8,55	7,18	6,04	9,71	10,89	10,27	9,68	9,34
Žilinský	17,09	15,38	15,09	14,03	13,18	12,97	11,91	13,46
Banskobystrický	10,26	16,41	17,36	17,99	17,77	18,65	20,60	18,68
Prešovský	35,04	29,23	27,92	25,54	22,92	23,78	23,08	23,35
Košický	11,11	14,36	18,11	16,19	16,33	15,68	17,62	18,68
Slovenská	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012; vlastné výpočty

Vývoj výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy a počtu subjektov (výrobcov bioproduktov) registrovaných v ekologickom poľnohospodárstve na úrovni okresov Trnavského kraja v rokoch 2004 – 2011

Výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy mala v Trnavskom kraji v rokoch 2004 – 2011 kolísavú tendenciu. Najmenšie rozlohy ekologickej poľnohospodárskej pôdy mal Trnavský kraj v roku 2004 (3 191,00 ha). Najviac ekologickej poľnohospodárskej pôdy bolo v Trnavskom kraji v roku 2010, kedy kraj disponoval 5 386,68 ha ekologickej poľnohospodárskej pôdy (tab. 5).

V sledovaných rokoch 2004 – 2011 sme mohli na Slovensku pozorovať postupné znižovanie celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy, ale výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy sa zvyšovala z 53 091,00 ha v roku 2004 na 180 260,72 ha v roku 2011, mierny pokles zaznamenala len v roku 2007.

Zatiaľ čo sa percentuálny podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy SR na výmere poľnohospodárskej pôdy SR v sledovaných rokoch 2004 – 2011 zvyšoval (až na rok 2007, kedy bol zaznamenaný mierny pokles o 0,10 %

oproti roku 2006), percentuálny podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy Trnavského kraja na výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy SR sa postupne znižoval (iba v roku 2007 nastalo mierne zvýšenie o 0,28 % oproti roku 2006). Táto situácia nastala vzhľadom na narastajúcu výmeru ekologickej poľnohospodárskej pôdy v SR a kolísavé striedanie výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy v Trnavskom kraji.

Vývoj výmery pôdy sme sledovali i podľa indexu zmeny. Na základe výsledkov indexu môžeme konštatovať nárast vo výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy v Trnavskom kraji (o 56,47 %) a aj v Slovenskej republike (o 239,53 %), ale pokles vo výmere celkovej poľnohospodárskej pôdy v SR (- 0,03 %), (tab. 5, graf 1).

Tab. 5: Vývoj výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy v Trnavskom kraji v rokoch 2004 – 2011 v porovnaní so Slovenskou republikou

Table 5: Development of organic farmland acreage in Trnava region in 2004 – 2011 in comparison with the Slovak Republic

Rok	Výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy v ha			Podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy SR na výmere poľnohospodárskej pôdy SR v %	Výmera poľnohospodárskej pôdy v SR v ha
	Trnavský kraj		Slovenská republika		
	abs.	%	abs.		
2004	3 191,00	6,01	53 091,00	2,18	2 436879
2005	4 088,00	4,43	92 191,00	3,79	2 434 749
2006	4 045,38	3,32	121 955,48	5,01	2 432 979
2007	4 291,45	3,60	119 258,26	4,91	2 430 683
2008	4 851,93	3,55	136 668,06	5,63	2 428 899
2009	4 480,56	3,05	146 761,97	6,06	2 423 478
2010	5 386,68	3,02	178 235,21	7,37	2 417 933
2011	4 993,05	2,77	180 260,72	7,47	2 414 291
Index zmeny v % (rok 2011 / 2004 * 100)	156,47	-	339,53	-	99,07
Nárast/úbytok v %	56,47	-	239,53	-	-0,03

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012; Interné materiály Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 2012; vlastné výpočty

Graf 1: Podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy v Trnavskom kraji na výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy v Slovenskej republike v rokoch 2004 – 2011 (v %)

Graph 1: The proportion of organic acreage of agricultural land in the area of organic farmland in the Trnava region of Western Slovakia in the 2004 – 2011 (in %)

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012; vlastné výpočty

Výmeru ekologickej poľnohospodárskej pôdy v okresoch Trnavského kraja v rokoch 2004 – 2011 zobrazuje tab. 6.

V sledovaných rokoch 2004 – 2011 sa vyskytol aj okres, Hlohovec, ktorý nemal registrovanú žiadnu ekologickú poľnohospodársku pôdu. V okresoch Piešťany, Skalica a Trnava sa ekologická poľnohospodárska pôda začala vyskytovať až od roku 2006. Index zmeny sme vzhľadom na túto skutočnosť vypočítali pri týchto okresoch z rokov 2006 a 2011, na čo je upozornené v poznámke pod tab. 6 a vypočítaná hodnota indexu zmeny je označená hviezdičkou (*).

Index zmeny vo výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy v okresoch Trnavského kraja vyjadroval nárast výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy v okresoch Galanta (10,00 %), Senica (432,04 %), Skalica (*81,89 %) a Trnava (*344,43 %). Úbytok vo výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy bol zaznamenaný v okresoch Dunajská Streda (-31,76 %) a Piešťany (* -89,79 %).

V roku 2004 mal v Trnavskom kraji najväčšie rozlohy ekologickej poľnohospodárskej pôdy okres Dunajská Streda (1 499,00 ha), ale v roku 2011

bola najväčšia výmera zaznamenaná v okrese Senica (1 957,89 ha). V podstate najviac ekologickej pôdy sa v sledovaných rokoch vyskytuje okrem uvedených okresov i v okrese Galanta. Tieto okresy sa vyznačovali i s vyšším počtom subjektov hospodáriacich ekologicky. Avšak nemôžeme jednoznačne tvrdiť, že s nárastom výmery ekologickej pôdy sa zvyšoval i počet subjektov ekologického poľnohospodárstva. Skôr platí zákonitosť s úbytkom ekologickej pôdy sa znižoval i počet subjektov.

Okresmi s malými výmerami ekologickej poľnohospodárskej pôdy boli v rokoch 2004 – 2011 v Trnavskom kraji okres Piešťany (1,41 ha v roku 2011 – 13,81 ha v roku 2006), Skalica (166,47 ha v rokoch 2006 a 2007 – 302,80 ha v roku 2011) a Trnava (56,63 ha v roku 2006 – 260,70 ha v roku 2010).

Jedine okres Skalica mal v rokoch 2004 – 2011 zvyšujúcu sa tendenciu vo výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy v Trnavskom kraji (166,47 ha v roku 2006, 302,80 ha v roku 2011). Ostatné okresy zaznamenali v sledovaných rokoch 2004 – 2011 kolísavú tendenciu vo výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy.

Okres Hlohovec nemal v sledovaných rokoch 2004 – 2011 registrované žiadne subjekty v EP podobne ako nemal registrovanú žiadnu ekologickú poľnohospodársku pôdu. V okresoch Piešťany, Skalica a Trnava sa subjekty registrované v EP začali vyskytovať až v roku 2006 rovnako ako sa v tomto roku začala vyskytovať aj registrovaná ekologická poľnohospodárska pôda.

V roku 2004 bolo najviac subjektov hospodáriacich ekologicky v okrese Galanta - 6, ale v roku 2011 sa najviac subjektov registrovaných v EP nachádzalo v okrese Trnava (5 subjektov), čím v počte subjektov daný okres predbehol okresy Dunajská Streda, Galanta a Senica, ktoré mali v tomto roku registrované 4 subjekty. Pričom najväčšiu rozlohu ekologickej pôdy mal v tomto roku okres Senica (1 957,89 ha), okres Trnava mal v roku 2011 registrovaných iba 251,68 ha ekologickej poľnohospodárskej pôdy.

Zaujímavá bola situácia v okrese Trnava v roku 2008 a 2010 a to v tom, že okres Trnava bol v počte subjektov registrovaných v EP na tom rovnako ako okres Dunajská Streda (7 subjektov roku 2008, 6 subjektov v roku 2010), pričom výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy bola v týchto rokoch v okrese Trnava jedna z najnižších (len 256,32 ha v roku 2008, 260,70 ha v roku 2010) (tab. 6, 7).

Ďalej sme sledovali podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy okresu na celkovej ekologickej pôde Trnavského kraja. V roku 2011 mal okres Senica najvyššiu hodnotu uvedeného podielu až 39,21 %. Najvyšší podiel subjektov registrovaných v EP okresu z celkového počtu subjektov registrovaných v EP v Trnavskom kraji mal okres Trnava – 23,81 %. V okrese Hlohovec nebola v roku 2011 registrovaná žiadna ekologická poľnohospodárska pôda a žiaden subjekt EP. Iba 0,03 % podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy z výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy Trnavského kraja mal okres Piešťany, ktorý mal aj najnižší podiel subjektov registrovaných v EP a to iba 4,76 % (tab. 8, graf 2).

Tab. 6: Vývoj výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy v okresoch Trnavského kraja v rokoch 2004 – 2011 (v ha)

Table 6: The development of the organic acreage of agricultural land in the districts of Trnava region in 2004 – 2011 (in ha)

Okres	Rok								Index zmeny v % (rok 2011 / 2004 * 100)	Nárast / úbytok v % (2011 / 2004)
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Dunajská Streda	1 499,00	1 442,00	819,96	830,43	1 115,10	1 094,04	1 074,67	1 022,89	68,24	-31,76
Galanta	1 324,00	1 542,00	1 531,16	1 531,16	1 532,82	1 510,55	1 567,35	1 456,38	110,00	10,00
Hlohovec	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Piešťany	0,00	0,00	13,81	6,58	7,99	7,99	7,99	1,41	*10,21	* -89,79
Senica	368,00	1 104,00	1 457,35	1 587,10	1 688,91	1 365,41	2 225,18	1 957,89	532,04	432,04
Skalica	0,00	0,00	166,47	166,47	250,79	250,79	250,79	302,80	*181,89	*81,89
Trnava	0,00	0,00	56,63	169,71	256,32	251,78	260,70	251,68	*444,43	*344,43
Trnavský kraj spolu	3 191,00	4 088,00	4 045,38	4 291,45	4 851,93	4 480,56	5 386,68	4 993,05	156,47	56,47

poznámka: * index zmeny v % (rok 2011 / 2006 *100)

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012; vlastné výpočty

Tab. 7: Vývoj počtu subjektov (výrobcov bioproduktov) registrovaných v EP v okresoch Trnavského kraja v rokoch 2004 – 2011

Table 7: The evolution of the number of actors (producers of organic products) registered in the EP in the districts of Trnava region in 2004 – 2011

Okres	Rok							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Dunajská Streda	5	6	5	6	7	6	6	4
Galanta	1	2	2	2	3	3	4	4
Hlohovec	0	0	0	0	0	0	0	0
Piešťany	0	0	1	1	2	2	2	1
Senica	1	3	3	4	5	4	4	4
Skalica	0	0	1	1	3	3	3	3
Trnava	0	0	1	2	7	5	6	5
Trnavský kraj	7	11	13	16	27	23	25	21

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012

Tab. 8: Výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy a počet subjektov (výrobcov a spracovateľov bioproduktov) registrovaných v EP v okresoch Trnavského kraja v roku 2011

Table 8: Acreage of organic agricultural land and the number of actors (producers and processors of organic products) registered in the EP in the districts of Trnava region in 2011

Okres	Výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy v ha	Podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy okresu z výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy Trnavského kraja v %	Počet subjektov registrovaných v EP	Podiel subjektov registrovaných v EP okresu z počtu subjektov registrovaných v EP v Trnavskom kraji
Dunajská Streda	1 022,89	20,49	4	19,05
Galanta	1 456,38	29,17	4	19,05
Hlohovec	0,00	0,00	0	0,00
Piešťany	1,41	0,03	1	4,76
Senica	1 957,89	39,21	4	19,05
Skalica	302,80	6,06	3	14,29
Trnava	251,68	5,04	5	23,81
Trnavský kraj spolu	4 993,05	100,00	21	100,00

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012; vlastné výpočty

Graf 2: Podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy okresov Trnavského kraja z výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy Trnavského kraja v % v roku 2011

Graph 2: The proportion of organic farmland acreage of organic acreage of agricultural land in the districts of Trnava region of Trnava region in% in 2011

Spracovala: Mesárošová, 2012

Veľmi nízku výmeru ekologickej poľnohospodárskej pôdy v roku 2011 zaznamenali okresy Piešťany (1,41 ha), Skalica (302,80 ha), Trnava (251,68 ha). Viac ako 1 000 ha ekologickej poľnohospodárskej pôdy sa vyskytoval v okresoch Dunajská Streda (1 022,89 ha), Galanta (1 456,38 ha) a Senica (1 957,89 ha).

Trnavský kraj v roku 2011 obhospodaroval 289 762,00 ha poľnohospodárskej pôdy, ale iba 4 993,05 ha tejto pôdy bolo využívané ekologickým spôsobom hospodárenia, čo predstavuje 1,72 %. Ekologická poľnohospodárska pôda dosahovala podiel na poľnohospodárskej pôde v okrese Senica až 4,97 %. V okrese Galanta bol podiel ekologickej poľnohospodárskej pôdy na poľnohospodárskej pôde len 2,84 % vzhľadom na väčšiu rozlohu poľnohospodárskej pôdy (51 371,00 ha) ako v okrese Senica (39 360,00 ha). Menej ako 2,00 % podiel mala ekologická poľnohospodárska pôda na poľnohospodárskej pôde v okresoch Skalica (1,34 %), Piešťany (0,01 %), Trnava (0,48 %) a Dunajská Streda (1,27 %) (tab. 9, mapa 1).

Tab. 9: Výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy v ha v okresoch Trnavského kraja v roku 2011

Table 9: Area of organic land in ha in the districts of Trnava region in 2011

Okres	Veľkosť ekologickej poľnohospodárskej pôdy v ha	Podiel ekologickej poľnohospodárskej pôdy z celkovej poľnohospodárskej pôdy okresu v %	Výmera poľnohospodárskej pôdy v ha
Dunajská Streda	1 022,89	1,27	80 608,00
Galanta	1 456,38	2,84	51 371,00
Hlohovec	0,00	0,00	19 234,00
Piešťany	1,41	0,01	24 315,00
Senica	1 957,89	4,97	39 360,00
Skalica	302,80	1,34	22 653,00
Trnava	251,68	0,48	52 221,00
Trnavský kraj spolu	4 993,05	1,72	289 762,00

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012; Interné materiály Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 2012; vlastné výpočty

Mapa 1: Výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy v okresoch Trnavského kraja v roku 2011 (v ha)

Map 1: Area of organic land in the districts of Trnava region in 2011 (in ha)

Súčasná databáza subjektov (výrobcov bioproduktov) registrovaných v ekologickom poľnohospodárstve v Trnavskom kraji

V roku 2011 bolo v systéme EP v Trnavskom kraji registrovaných 21 výrobcov bioproduktov. Zastúpenie mali v šiestich okresoch – Dunajská Streda, Galanta, Piešťany, Senica, Skalica a Trnava. Jedine okres Hlohovec nemal v roku 2011 registrovaný žiadny subjekt. Ekologická poľnohospodárska výroba sa v roku 2011 v Trnavskom kraji realizovala na ornej pôde, trvalých trávnych porastoch a v ovocných sadoch. Poľnohospodárske družstvo Kúty v okrese Senica sa ako jediné v Trnavskom kraji v roku 2011 zaoberalo ekologickou poľnohospodárskou výrobou na všetkých troch druhoch spomínaných plôch. Štyri subjekty – SHR (samostatne hospodáriaci roľník) Joachim Kučera Agrofarma koní Sekule, SHR Dagmar Tomková tiež z obce Sekule z okresu Senica, SHR Ludvík Barkóci z obce Brodské (okres Skalica) a SHR Alojz Novák z obce Dobrá Voda (okres Trnava) hospodárili v roku 2011 aj na ornej pôde aj na trvalých trávnych porastoch súčasne (tab. 10).

Trh s bioproduktmi na Slovensku nie je na dostatočnej úrovni a spotrebiteľia nie sú informovaní o tom, v čom spočíva BIO kvalita. Vzhľadom na súčasný pomerne vysoký podiel ekologicky obhospodarovanej pôdy (v roku 2011 až 7,47 % celkovej poľnohospodárskej pôdy sa v SR obhospodarovalo ekologicky), počet výrobcov bioproduktov je pomerne nízky (tab. 10). Na Slovensku sa v supermarketoch predáva viac bioproduktov ako v bioobchodoch. Väčšina slovenskej bioprodukcie sa vyváža do zahraničia a potom sa na Slovensko vracajú hotové bioprodukty. Pri živočíšnej výrobe je problém, že na Slovensku neexistujú bitúnky na spracovanie ekologického mäsa. Mäso, ktoré je v EKO kvalite, sa väčšinou predáva ako konvenčné (neekologické mäso). Na Slovensku chýba aj konzument ekologického poľnohospodárstva a tiež kúpna sila je malá (http://www.agroporadenstvo.sk/ep/ep_2010.htm).

Tab. 10: Subjekty (výrobcovia bioproduktov) registrované v EP v Trnavskom kraji v roku 2011

Table 10: Entities (producers of organic products) registered in the EP in the Trnava region in 2011

Prevádzkovateľ	Mesto/Obec	Prevádzky	Okres	Ekologická výroba			
				OP	TTP	SAD	Vinica
AGRA - CAK, s.r.o.	Veľké Úľany		Galanta	OP	-	-	-
AGROLENS spol. s r.o.	Zlaté Klasy		Dunajská Streda	OP	-	-	-
BIO Slowakai, s.r.o.	Galanta	Tesáre, Galanta	Galanta	-	-	SAD	-

pokračovanie tabuľky:

Prevádzkovateľ	Mesto/Obec	Prevádzky	Okres	Ekologická výroba			
				OP	TTP	SAD	Vinica
FRANZ SCHMIDT, spol. s r.o.	Cífer		Trnava	OP	-	-	-
JUNIOR - Ing. Trubač Vladimír	Veľký Meder		Dunajská Streda	-	-	SAD	-
Poľnohospodárske družstvo Kúty	Kúty		Senica	OP	TTP	SAD	-
Poľnohospodársko-obchodné družstvo Abrahám	Abrahám		Galanta	OP	-	-	-
REGIS PRO, s.r.o.	Dunajská Streda	Holice - Čechová	Dunajská Streda	-	-	SAD	-
Roľnícke družstvo Moravany n/Váhom	Moravany nad Váhom		Piešťany	OP	-	-	-
Roľnícke družstvo v Cíferi	Cífer		Trnava	OP	-	-	-
Roľnícke družstvo v Pavliciach	Pavlice		Trnava	OP	-	-	-
SELEKT Výskumný a šľachtiteľský ústav, a.s.	Bučany	Horné Chlebany	Trnava	OP	-	-	-
SEMA HŠ, s.r.o.	Sládkovičovo		Galanta	OP	-	-	-
SHR Alojz Novák	Dobrá Voda		Trnava	OP	TTP	-	-
SHR Dagmar Tomková	Sekule		Senica	OP	TTP	-	-
SHR Ing. Joachim Kučera Agrofarma koní Sekule	Sekule		Senica	OP	TTP	-	-
SHR Ing. Pavol Pavlačka	Kopčany		Skalica	OP	-	-	-
SHR Ludvík Barkóci	Brodské		Skalica	OP	TTP	-	-
Školské hospodárstvo, spol. s r.o., Búšlak	Veľké Dvorníky		Dunajská Streda	OP	-	-	-
TLSTÁ HORA, s.r.o.	Chropov		Skalica	-	TTP	-	-

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012

Systém EP registroval v roku 2011 v Trnavskom kraji okrem výrobcov bioproduktov aj 8 subjektov (spracovateľov bioproduktov), (tab. 11). Tieto subjekty boli v roku 2011 lokalizované len v 5 okresoch Trnavského kraja (Dunajská Streda, Galanta, Trnava, Senica, Piešťany). Zaoberali sa činnosťami ako výroba rastlinných olejov – BÚŠLAK OIL, s. r. o., Dunajský Klátov z okresu Dunajská Streda, výroba mlynských výrobkov – Mlyn Sládkovičovo, a. s., Sládkovičovo z okresu Galanta, výroba ovocného vína jablčného - Vinárske závody Krupina, s. r. o., Piešťany z okresu Piešťany. Výrobu mliečnych výrobkov v kraji realizovala Senická mliekareň a. s., Senica v okrese Senica, výrobu beta glukánu z hľivy ustricovej realizovala v okrese Trnava firma NATURES, s. r. o., Trnava a baliareň sušeného ovocia sa v Trnavskom kraji v roku 2011 nachádzala v okrese Trnava – firma Vetter Slovakia, spol. s r. o. Trnava. Mapa 2 zobrazuje lokalizáciu výrobcov i spracovateľov bioproduktov v okresoch Trnavského kraja v roku 2011.

Tab. 11: Subjekty (spracovatelia bioproduktov) registrované v EP v Trnavskom kraji v roku 2011

Table 11: Entities (processors of organic products) registered in the EP in the Trnava region in 2011

Prevádzkovateľ	Mesto/Obec	Prevádzky	Okres	Činnosť
BÚŠLAK OIL, s.r.o.	Dunajský Klátov	-	Dunajská Streda	<i>Výroba rastlinných olejov</i>
Fresh Fruit s.r.o.	Bratislava	Kvetoslavov	Dunajská Streda	<i>Balenie rastlinných produktov, výroba ovocných šalátov a výroba ovocných a zeleninových štiav z EPV</i>
Mlyn Sládkovičovo, a.s.	Sládkovičovo	-	Galanta	<i>Výroba mlynských výrobkov</i>
NATURES, s.r.o.	Trnava	-	Trnava	<i>Výroba beta glukánu z hľivy ustricovej</i>
SANTEC, s.r.o.	Dunajská Streda	-	Dunajská Streda	<i>Výroba potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby - balenie (obilnín, olejnin, strukovín)</i>
Senická mliekareň a.s.	Senica	-	Senica	<i>Výroba mliečnych výrobkov</i>
Vetter Slovakia, spol. s r.o.	Trnava	-	Trnava	<i>Baliareň sušeného ovocia</i>
Vinárske závody Krupina, s.r.o.	Piešťany	-	Piešťany	<i>Výroba ovocného vína jablčného</i>

Zdroj: Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012

Mapa 2: Lokalizácia výrobcov a spracovateľov bioproduktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v Trnavskom kraji v roku 2011

Map 2: Location of producers and processors of organic products organic farming in Trnava region in 2011

Záver

Ekologická poľnohospodárska pôda v SR v roku 2011 zaberá najväčšie plochy v krajoch východného Slovenska (Prešovský kraj – 47 733,96 ha a Košický kraj – 39 447,72 ha). Najmenej ekologickej poľnohospodárskej pôdy na Slovensku je lokalizovanej na západnom Slovensku – Nitriansky kraj (4 376,13 ha) a v Trnavskom kraji (4 993,05 ha).

Najväčšie počty výrobcov bioproduktov sú lokalizované takisto v krajoch východného a tiež stredného Slovenska (Prešovský kraj – 85 subjektov, Košický a Banskobystrický kraj – 68 subjektov). Menej výrobcov bioproduktov je na západnom Slovensku, kde sa nachádzajú aj najmenšie rozlohy ekologickej poľnohospodárskej pôdy (15 subjektov v Bratislavskom kraji, 21 subjektov v Trnavskom kraji).

Ekologické poľnohospodárstvo v Trnavskom kraji a v Slovenskej republike môžeme za sledované obdobie rokov 2004 – 2011 z hľadiska výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy hodnotiť podľa indexu zmeny ako narastajúce. Výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy v sledovanom období rokov 2004 a 2011 v Trnavskom kraji vzrástla o 56,47 % a v Slovenskej republike až o 239,53 %. Kým sa ekologická poľnohospodárska pôda na Slovensku zväčšovala, celková výmera poľnohospodárskej pôdy Slovenska sa zmenšila o 0,03 %.

Trnavský kraj obhospodaroval najväčšie rozlohy ekologickej poľnohospodárskej pôdy v roku 2011 v okrese Senica (1 957,89 ha) a v okrese Galanta (1 456,38 ha). Jedine okres Hlohovec nedisponoval ani v jednom zo sledovaných rokov 2004 – 2011 žiadnou ekologickou poľnohospodárskou pôdou. Veľmi malé rozlohy ekologickej poľnohospodárskej pôdy mal v roku 2011 okres Piešťany – 1,41 ha. Nárast vo výmere ekologickej poľnohospodárskej pôdy v sledovanom období zaznamenali okresy Galanta (10,00 %), Senica (432,04 %), Skalica (*81,89 %) a Trnava (*344,43 %).

Subjekty registrované v EP (výrobcovia bioproduktov) v Trnavskom kraji mali najväčšie zastúpenie v roku 2011 v okrese Trnava (5 subjektov), ďalej nasledovali okresy Dunajská Streda, Galanta a Senica, ktoré mali po 4 subjekty. Podobne ako pri ekologickej pôde okres Hlohovec nedisponoval žiadnym subjektom registrovaným v EP. V okrese Piešťany sa nachádzal iba jeden ekologicky hospodáriaci subjekt.

V Trnavskom kraji mal najvyšší podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy z výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy kraja okres Senica (39,21 %), za ním nasledovali okresy Galanta s podielom 29,17 % a Dunajská Streda s podielom 20,49 %. Najnižší podiel výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy z výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy kraja mal v roku 2011 okres Piešťany (0,03 %). V počte subjektov registrovaných v EP (výrobcovia bioproduktov) mal najvyšší podiel subjektov na počte subjektov kraja okres Trnava (23,81 %). Okresy Dunajská Streda, Galanta a Senica mali rovnaký

podiel (19,05 %) a najnižší podiel subjektov na počte subjektov kraja mal opäť okres Piešťany (4,76 %).

Najvyššiu výmeru ekologickej poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskej pôdy okresu v roku 2011 zaznamenal okres Senica (4,97 %). Ostatné okresy mali oveľa nižšie výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskej pôdy okresu – Galanta (2,84 %), Skalica (1,34 %), Dunajská Streda (1,27 %), Trnava (0,48 %) a Piešťany (0,01 %).

Subjekty registrované v EP (výrobcovia bioproduktov) hospodárili v roku 2011 v Trnavskom kraji na ornej pôde, trvalých trávnych porastoch a v ovocných sadoch. Iba Poľnohospodárske družstvo Kúty v okrese Senica hospodáril v roku 2011 na všetkých troch spomínaných druhoch ekologickej poľnohospodárskej pôdy. U väčšiny subjektov sa ekologická výroba realizovala na ornej pôde.

Spracovatelia bioproduktov registrovaní v EP v roku 2011 sa v Trnavskom kraji zaoberali rôznymi výrobnými činnosťami ako napr. výroba mlynských výrobkov je zastúpená v okrese Galanta, výroba mliečnych výrobkov je lokalizovaná v okrese Senica a výroba ovocného vína jablčného je prevádzkovaná v okrese Piešťany.

Príspevok vznikol v rámci rigorózneho konania – rigorózne práce na tému Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku.

Literatúra

Bedrna, Z., Vybíralová, J., Pavlíčková, K. 1997. Alternatívne hospodárenie na pôde. Bratislava : UK, 1997. 60 s. ISBN 80-967682-1-2

Dubcová, A. a i. 2008. Geografia Slovenska. Nitra : UKF, 2008. 351 s. ISBN 978-80-8094-422-3

Ekologické poľnohospodárstvo dobré pre prírodu, dobré pre vás. 2012. Čo je ekologické poľnohospodárstvo? ec.europa.eu/agriculture/organic/organic-farming/what-organic_sk (2012-11-20).

Interné materiály Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, 2012

Interné materiály Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 2012

Lacko – Bartošová, M. a kol. 2005. Udržateľné a ekologické poľnohospodárstvo. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2005, s. 275-280. ISBN 80-8069-556-3

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. 2013. Infoservis. Vestníky. 2009. Vestník čiastka 1/2009. <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=126&year=2009&ofs1=26> (2013-05-02).

Naturalis SK. 2013. O nás. <http://www.naturalis.sk/o-nas/> (2013-04-08).

- Némethová, J. 2010.** Ekologické poľnohospodárstvo v SR. In. Geografické štúdie, Roč. 14, č. 1 (2010), s. 49-60, ISSN 1337-9445
- Némethová, J. 2011.** Ekologické poľnohospodárstvo v štátoch Európskej únie. In. Geografická revue, Roč. 7, č. 2 (2011), s. 75-84, ISSN 1336-7072
- Pavličková, K. 1997.** Krajina a alternatívne poľnohospodárstvo. In: Acta Environmentalica. Bratislava : UK, 1997, s. 161-164. ISSN 1335-0285
- Pavličková, K. 2002.** Priestorové rozmiestnenie ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike. In: Geografické informácie 7. Nitra : UKF, 2002, s. 195-202. ISBN 80-8050-542-X
- Pôdohospodárska platobná agentúra. 2013.** Priame podpory. <http://www.apa.sk/index.php?navID=123> (2013-04-20).
- Pôdohospodársky poradenský systém. 2013.** Ekologické poľnohospodárstvo. Trendy výroby bioproduktov na Slovensku. <http://www.agroporadenstvo.sk/ep/bioprodukty.htm> (2013-04-20).
- Spišiak, P. 2000.** Základy geografie poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. VŠ skriptá. Bratislava : UK, 2000. 147 s. ISBN 80-223-1390-4
- Spišiak, P. a i. 2005.** Agrorurálne štruktúry Slovenska po roku 1989. Bratislava : Geografika, 2005. 183 s. ISBN 80-969338-4-1
- Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky. 2013.** Charakteristika. <http://www.uksup.sk/> (2013-04-08).
- Zákon č. 224/1998 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín** s účinnosťou od 1. októbra 1998

THE DEVELOPMENT AND CURRENT SITUATION OF ORGANIC FARMING IN THE TRNAVA REGION

Summary

Organic agricultural land in 2011 occupies the largest area in the countries of Eastern Slovakia (Prešov region – 47 733,96 ha and Košice region – 39 447,72 ha). At least organic agricultural farmland in Slovakia is localized in the Western Slovakia – Nitra region (4 376,13 ha) and in Trnava region (4 993,05 ha).

The largest number of organic producers are located in the counties of Eastern Slovakia (Košice and Prešov region – 85 entities, Banskobystrický kraj – 68 entities). Less producers of organic products are in Western Slovakia, where even the smallest size of organic farmland (15 entities in the Bratislava region, 21 entities in Trnava region) is located.

Organic farming in Trnava region and in the Slovak Republic for the period 2004 – 2011 we can evaluate according to the index changes in terms of acreage of organic agricultural land. Acreage of organic agricultural land in the period from 2004 to 2011 in Trnava region increased up to 56,47 % in Trnava Region and in

the Slovak Republic up to 239,53 56,47%. While the organic farmland in Slovakia shows to increase the total area of agricultural land has diminished about 0.03%.

The largest area of organic agricultural land was farmed by Trnava region in 2011 in Senica district (1 957,89 ha) and in the District of Galanta (1456,38 ha). Only the District of Hlohovec did not have in 2004 – 2011 any organic agricultural land. The very small size of organic farmland was monitored in the 2011 in the district of Piešťany – 1.41 ha. The increase in the area of organic land in the monitored period was recorded in Galanta (10,00 %), Senica (432,04 %), Skalica (*81,89 %) and Trnava (*344,43 %).

Entities registered in the EP (producers of organic products) had the largest representation in the Trnava region in 2011 (5 entities), Dunajská Streda, Galanta and Senica has followed, with 4 entities. As with organic soil Hlohovec region did not have any entity registered in EP. In Piešťany district was monitored only one environmentally independent entity.

The highest proportion of organic acreage in Trnava region was monitored acreage of organic farmland in Senica (39,21 %) followed with Galanta (29,17 %) and Dunajská Streda (20,49 %). The lowest proportion of organic farmland acreage of organic agricultural land area of the region had in the 2011 district Piešťany (0.03%). In the number of entities registered in the European Parliament (producers of organic products) had the highest proportion of subjects the number of subjects of the district Trnava (23,81%). The districts Dunajská Streda, Galanta and Senica shared the same proportion (19,05 %) and the lowest share of the number of entities in the region had again the district of Piešťany (4,76 %).

The highest area of organic agricultural land from the agricultural land in the district had in 2011 district Senica (4,97%). Other districts had much lower organic farmland acreage of agricultural land – Galanta district (2,84%) Skalica (1,34 %), Dunajská Streda (1,27 %), Trnava (0,48 %) and Piešťany (0,01 %).

Entities registered in the EP (producers of organic products) have farmed in 2011 in Trnava region on arable land, permanent grass crops and orchards. Only the Agricultural Cooperative Kúty in Senica district had been in 2011 farmed on all three of these types of organic agricultural land. The majority of organic production has been farmed on arable land. Processors of bioproducts registered in EP in 2011 in Trnava region will deal with the different production activities such as manufacture of grain mill products is represented in the Galanta district, production of milk products in Senica and the production of fruit wine in Piešťany.

RNDr. Jana Némethová, PhD., Mgr. Jana Mesárošová

Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre

Trieda A. Hlinku 1, 949 74 Nitra

E-mail: jnemethova@ukf.sk